

Οικιστική εξέλιξη της πόλης του Ναυπλίου, από την Αρχαιότητα ως σήμερα



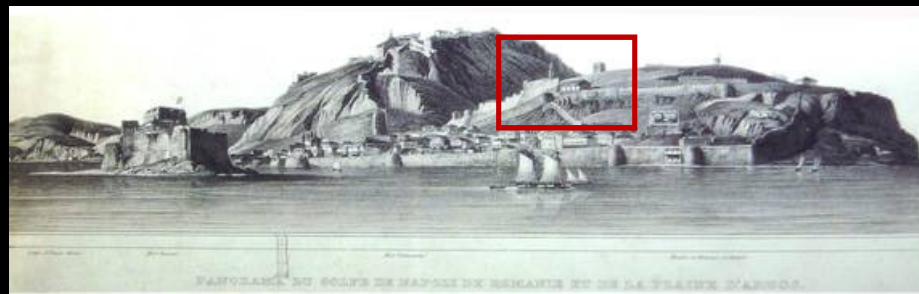
Παρουσίαση αποσπάσματος Μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας της **Ειρήνης Δ.Οικονομοπούλου**, Αρχιτέκτονα Μηχανικού Ε.Μ.Π, με θέμα **«Πρόταση αποκατάστασης και ανάδειξης του ανατολικού μέρους του Φράγκικου κάστρου της Ακροναυπλίας»** που κατατέθηκε στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, στην Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, στο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης «Προστασία Μνημείων _ Α' Κατεύθυνση: Συντήρηση και Αποκατάσταση Ιστορικών Κτηρίων & Συνόλων, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008 – 2009_ Επιβλέποντες: Ε. Μαΐστρου, Αναπλ. Καθηγήτρια ΕΜΠ, Σ. Μαμαλούκος, Επικ.Καθηγητή Παν/μίου Πατρών.





Αεροφωτογραφία Ναυπλίου (1952)

Πηγή: Οργανισμός Κτηματολογίου & Χαρτογραφίσεων, ΥΠΕΧΩΔΕ



Κ.W.von Heideck, «Πανόραμα του κόλπου του Ναυπλίου», λιθογραφία 27X238εκ., Συλλογή Γ.Φωτόπουλου, «Το Ναύπλιο στα ευρωπαϊκά χαρακτικά 16^{ου}-19^{ου} αι.»

Αντικείμενο εργασίας:

Η μελέτη αποκατάστασης και ανάδειξης του Φράγκικου Κάστρου στο ανατολικό τμήμα της χερσονήσου της Ακροναυπλίας, της άνω δηλαδή, πόλης του Ναυπλίου.

Στάδια εργασίας:

- η ιστορική βιβλιογραφική έρευνα μαζί με την ψηφιακή απεικόνιση τοπογραφικών διαγραμμάτων ΕΟΤ(1959), ΥΠΕΧΩΔΕ(1985) και Γερμανού αρχιτέκτονα-ερευνητή W.Schaefer (1936),
- η σχεδιαστική αποτύπωση (σε κλίμακα 1:50, 1:125, 1:500) με την χρήση σύγχρονων τοπογραφικών μεθόδων
- η εξέταση των οικοδομικών φάσεων για την κατανόηση και την επιλογή του τρόπου επέμβασης, με αποτέλεσμα την σύνταξη χαρτών (σε κλίμακα 1:3000) με θέμα την οικιστική εξέλιξη της πόλης του Ναυπλίου,
- η φωτογραφική τεκμηρίωση,
- η καταγραφή και διάγνωση της παθολογίας των μνημείων αυτού,
- η διατύπωση προτάσεων.



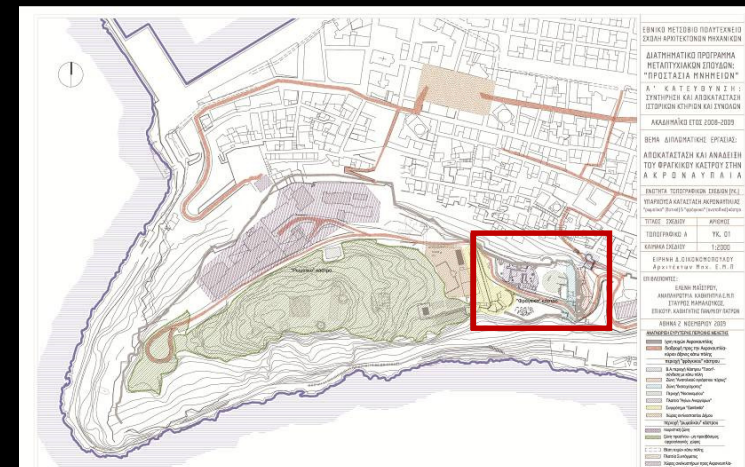
Πύλη «Τορον»



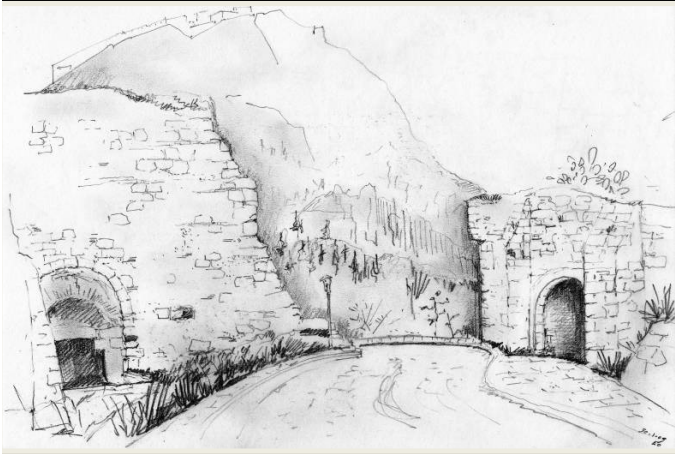
Α. Πύλη, της «ειρήνης»



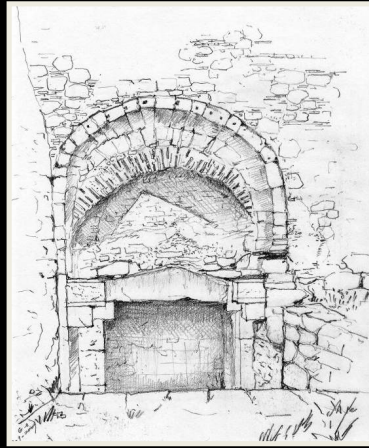
Πύλη «Gambello»



Αναγνώριση υπάρχουσας κατάστασης κάστρου (πύργοι, πύλες, διαβατικά, προμαχώνες)



Πύλες Κάστρου Ακροναυπλίας _Μολύβι σε χαρτί 27x20εκ

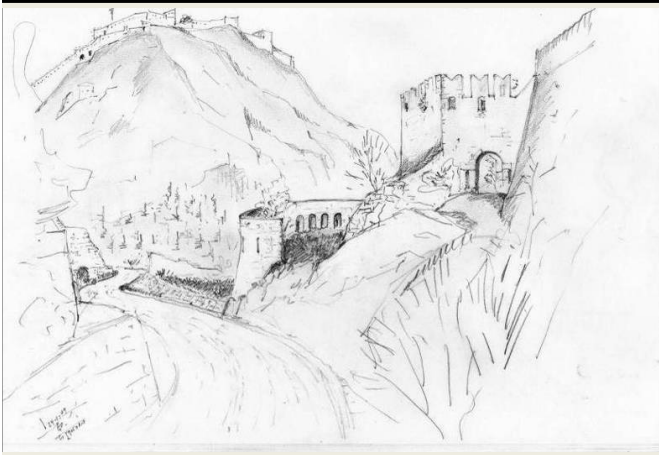


Πύλη της «ειρήνης»_Μολύβι σε χαρτί 20x27εκ



Άποψη των πυλών Gambello 27x20εκ

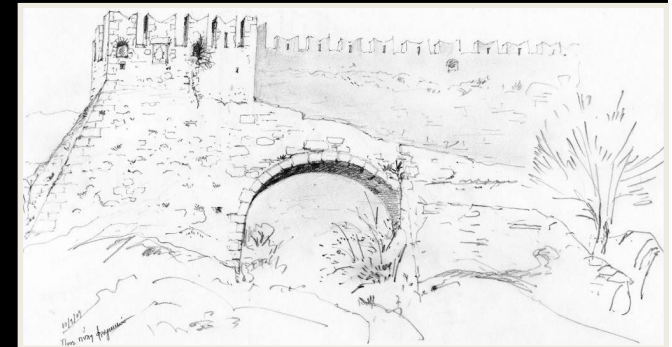
Το έναυσμα για την επιλογή της εργασίας έδωσαν οι επισκέψεις μου στην ιστορική πόλη του Ναυπλίου, όπου η διαπίστωση μιας άνισης προβολής, όσον αφορά στα δίπολα ανάμεσα στο ιστορικό κέντρο του Ναυπλίου και στο κάστρο της Ακροναυπλίας ή ανάμεσα στο αστικό περιβάλλον και στο φυσικό τοπίο της τελευταίας, γινόταν όλο και περισσότερο έκδηλη. Η ανωτέρω διαπίστωση μου κέντρισε το ενδιαφέρον για περαιτέρω γνωριμία του χώρου αυτού, αποτέλεσμα της οποίας ήταν η αναγνώριση αντιθέσεων μέσα από εικόνες, όπως της πολύβουης πλατείας Συντάγματος, σε σχέση με το ήσυχο πλάτωμα του Ρολογιού της Ακροναυπλίας, όπως των εκκλησιών Αγίου Γεωργίου ή Παναγίας με το πολυπληθές εκκλησίασμα, σε σχέση με τον ερημικό ναΐσκο των Αγίων Αναργύρων του κάστρου, όπως των πολυσύχναστων καταστημάτων και κέντρων αναψυχής της Κάτω πόλης σε σχέση με τους εγκαταλελειμμένους, χορταριασμένους τοίχους και τους απαγορευμένους με συρματοπλέγματα χώρους, τις θολωτές στοές και τα μικρά ξέφωτα, απ' όπου προβάλλουν μέχρι και σήμερα, **πύλες και περάσματα, διαβατικά στα ριζά προμαχώνων και πύργων**, στοιχεία που συνθέτουν σήμερα την εικόνα του αποκαλούμενου «**φράγκικου**» κάστρου της Ακροναυπλίας...



Άποψη της Ακροναυπλίας από το τείχος Gambello 27x20εκ .



Το Ρολόι από την οδό Ζυγομαλά _Τέμπερα σε χαρτί 17,5x17εκ
Δημ. Κ. Οικονομόπουλος ~1954-1955



Άποψη των πυλών Gambello 27x20εκ

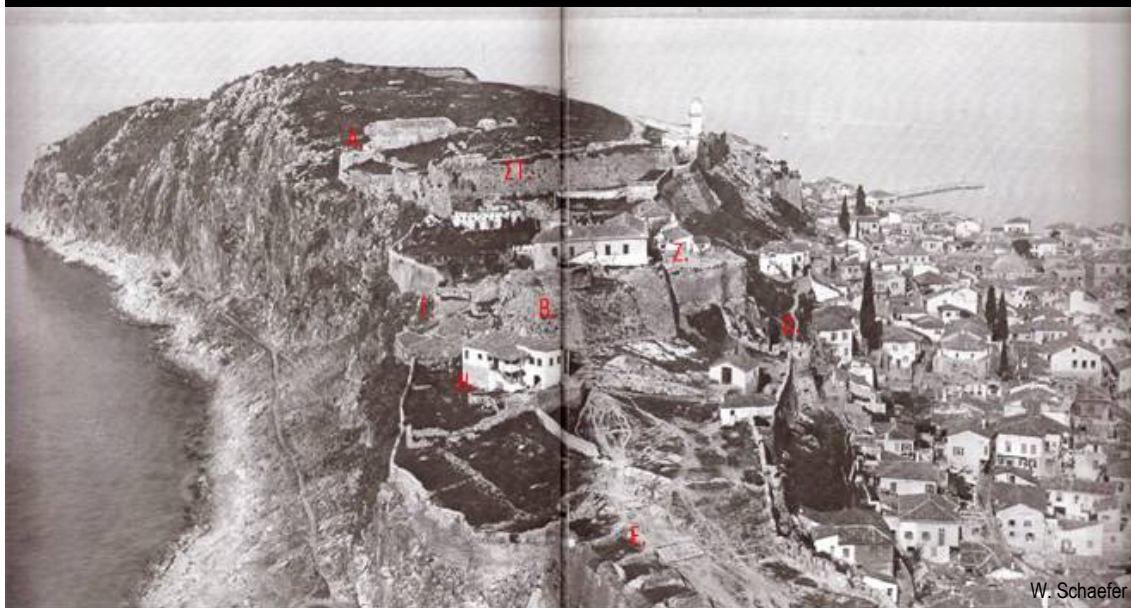




2009

A: «Κατοικία Βενετού θησαυροφύλακα, **B:** Ανατολικό εγκάρσιο τείχος, **Γ:** Νότια πύλη, **Δ:** Πύλη Τορον, **Ε:** ΞΕΝΙΑ στην θέση του κάστρου Τορον, **ΣΤ:** Συγκρότημα «Gambello», **Ζ:** Στρατιωτικό Νοσοκομείο Καποδίστρια στην θέση του ενετικού διατειχίσματος, **Η:** «Κατοικία Τούρκου αγά»

Αναγνώριση των μνημείων κάστρου
Ακροναυπλίας



1955

W. Schaefer

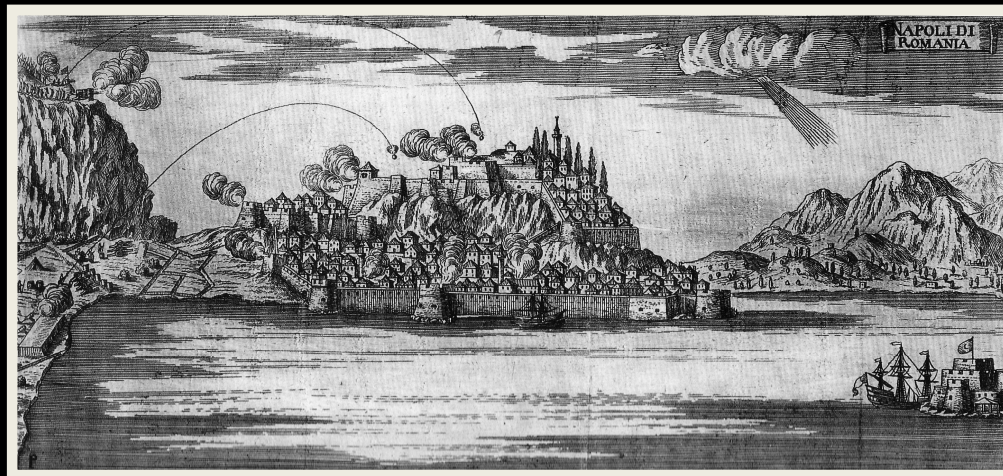
Πηγή: Wulf Schaefer, 1936



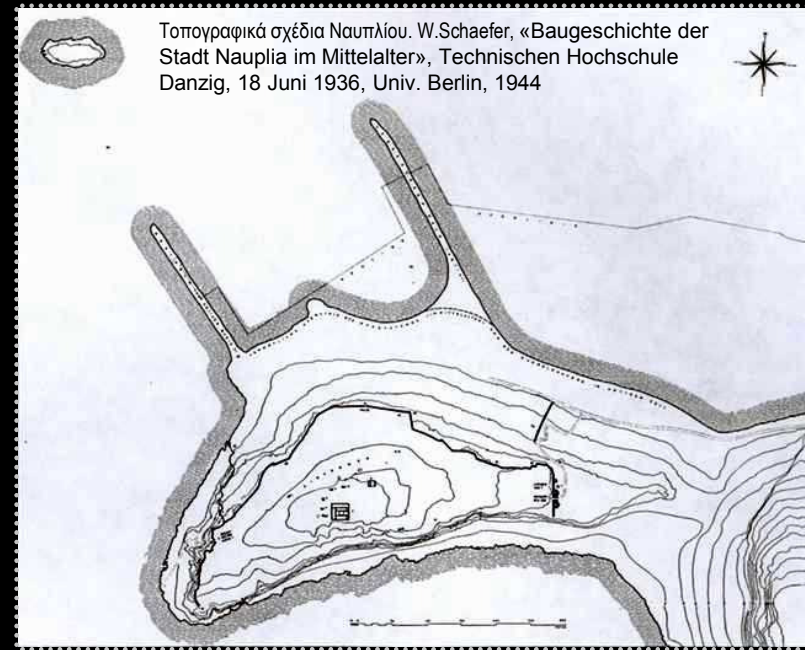
Ιστορική τεκμηρίωση



G.F. Camocio, Χαρακτικό 1540.
Διαχωρισμός της χερσονήσου σε «Castel di Greci», «Castel di Franchi», «Castel di Toro».



Το Ναύπλιο κατά τον Β' Βενετοτουρκικό πόλεμο, χαλκογραφία 13x27εκ G.G. Herberstein.
Γ. Φωτόπουλου, Συλλογή οικογένειας, Το Ναύπλιο στα ευρωπαϊκά χαρακτικά 16^{ος}-19^{ος} αι.

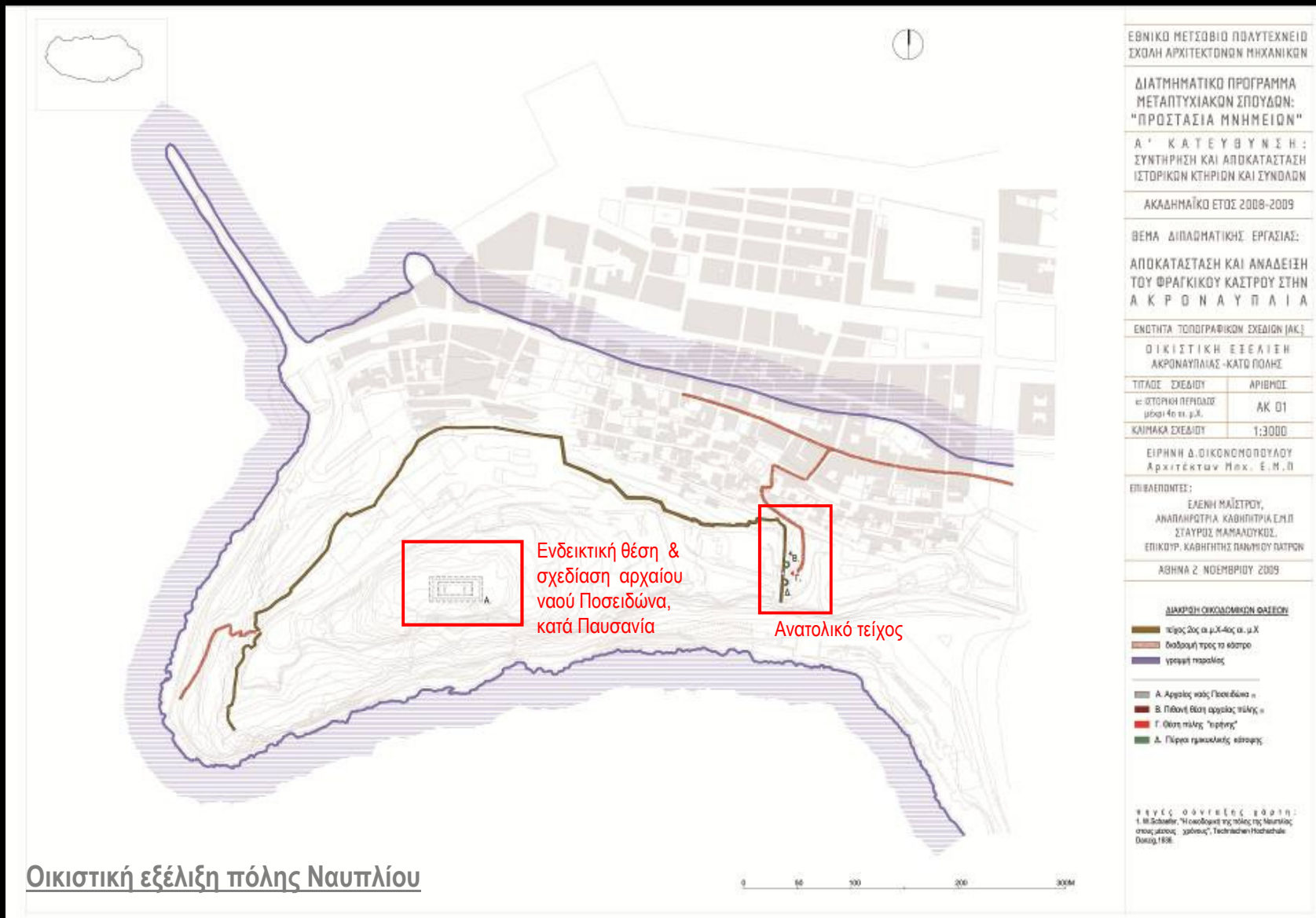


Τοπογραφικά σχέδια Ναυπλίου. W.Schaefer, «Baugeschichte der Stadt Nauplia im Mittelalter», Technischen Hochschule Danzig, 18 Juni 1936, Univ. Berlin, 1944



PLAN ZUR GESCHICHTE DER STADT NAUPLIA





Μύθος και αρχαία χρόνια (μέχρι τον 4^ο αι.):

- Λόγω της οχυρής θέσης και της ύπαρξης φυσικού λιμανιού, ο Ναύπλιος, γιος του Ποσειδώνα & της Αμμυμύνης ιδρύει τη «Ναυπλία» στην βραχώδη χερσόνησο.
- Η πόλη περιτειχίζεται με ισχυρά κυκλώπεια τείχη και ιδρύεται σ' αυτή **ιερό του Ποσειδώνα**.
- Στο ανατολικό τείχος κτίζονται δύο πύργοι, ανάμεσά τους η Α. πύλη – είσοδος στο κάστρο.





Οικιστική εξέλιξη πόλης Ναυπλίου

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
"ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ"

Α' ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ:
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2008-2009

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ
ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΙΚΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ ΣΤΗΝ
ΑΚΡΟΝΑΥΠΛΙΑ

ΕΚΘΕΤΑ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ (ΑΚ.)

ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ
ΑΚΡΟΝΑΥΠΛΙΑΣ -ΚΑΤΩ ΠΟΛΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ
ΒΥΣΤΡΟΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 4ος αι. μ.Χ.-1212	ΑΚ 02
ΚΛΙΜΑΚΑ ΣΧΕΔΙΟΥ	1:3000

ΕΙΡΗΝΗ Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ
Αρχιτέκτων Μηχ. Ε.Μ.Π

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ:

ΕΛΕΝΗ ΜΑΪΣΤΡΟΥ,
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΑ Ε.Π.
ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΜΑΛΟΥΚΟΣ,
ΕΠΙΚΟΡ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

ΑΘΗΝΑ 2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2009

ΔΙΑΚΡΙΤΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ

- πύργος μέχρι το 1212
- διαμόρφωση τριών το κέντρου
- γροιστή περιβάλλει
- οικοδομική φάση 4ος αι.μ.Χ.-1212
- προηγούμενη οικοδομική φάση

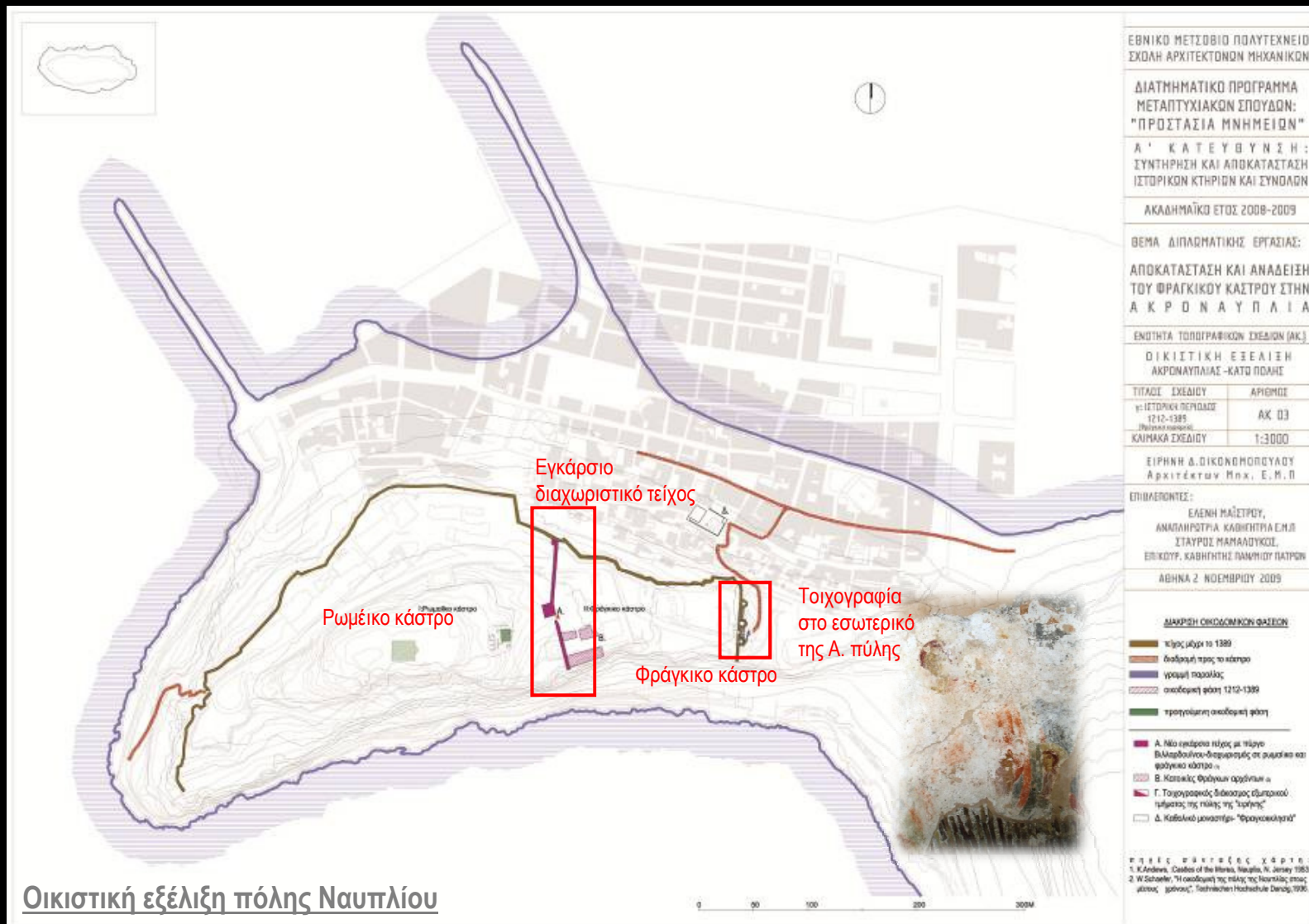
- A. Ναός Αγίου Ανδρέα
- B. Ναός Αγίου Θεοδοίου (β. μετά 11ου αι.)
- Γ. Ενίσχυση πύργων ανατολικού τείχους με τετραγωνική κάτοψη -συμπλήρωση κεντρικής πύλης (πύλη "ταράχης") και κία εμβατερό τμήμα.
- Δ. Ναός Αγίας Σοφίας (10ος αι.)

πηγές: W. Scheller, "Η οικοδομική της πόλης της Ναυπλίας στους πρώτους χρόνους", Technische Hochschule Darmstadt 1938.
J. Π. Καρβόνης, Αρχαιολογία, τόμος 20, Αθήνα, 1973.
J. ΝΥΚΟΛΑΙΟΣ, Δομή και ιστορία, Αθήνα 1986

Βυζαντινά χρόνια (4^{ος} αι.-1212) :

- Ο Λέων Σγουρός διαδέχεται τον πατέρα του Θεόδωρο στην αρχοντία του Ναυπλίου.
 - Ανεγίρεται ναός των Αγίων Θεοδώρων στην κορυφή της χερσονήσου (11^{ος} αι).
- Ενισχύονται οι πύργοι του Α. τείχους, λόγω σεισμού, φόβου απειλής από Σταυροφόρους.



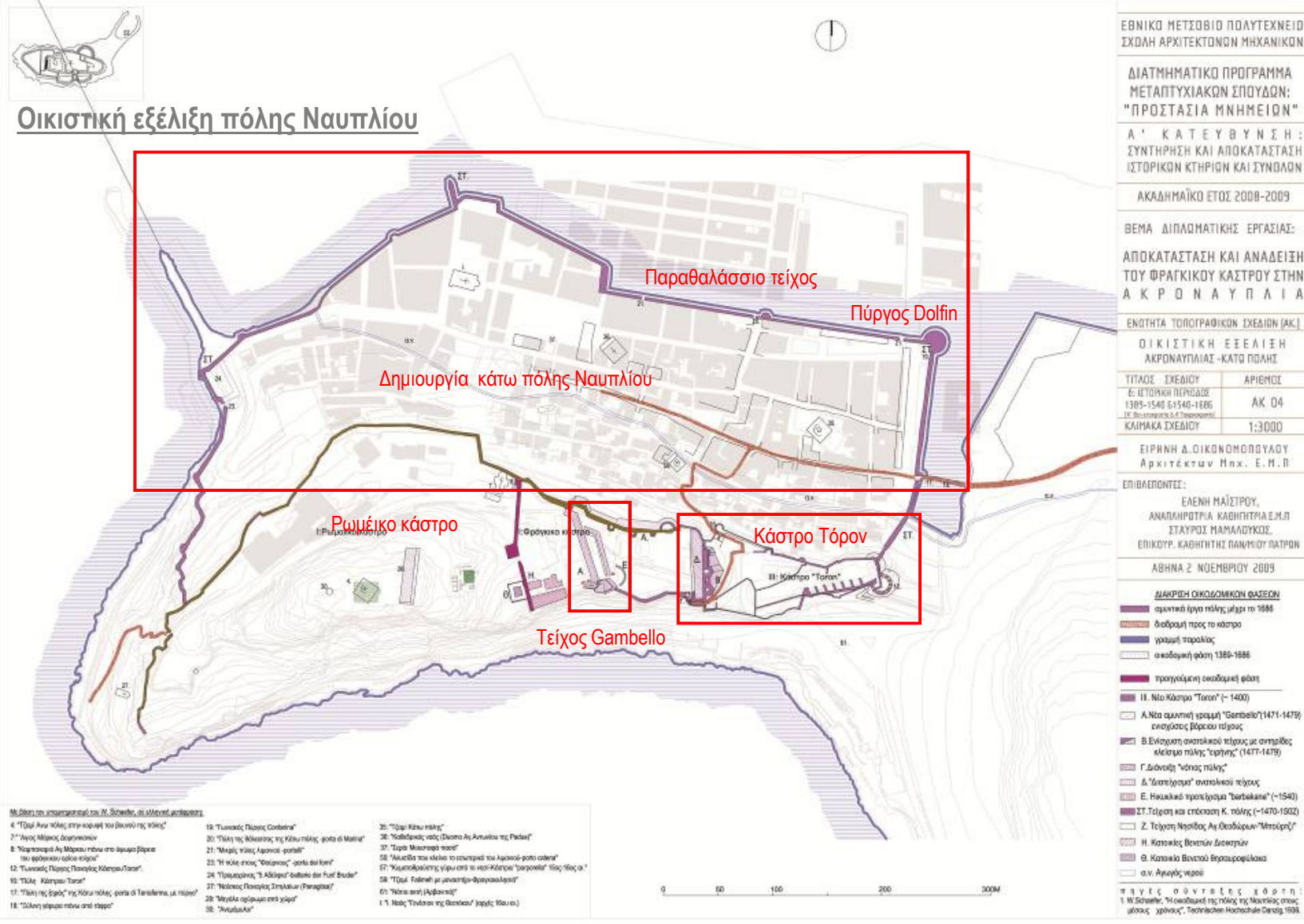


Φραγκοκρατία (1212-1389) :

- Ο Γ.Βιλλαρδουίνος κατακτά το Ναύπλιο, με συμφωνία το Δ. μέρος της Ακροναυπλίας να παραμείνει στους Έλληνες (Ρωμέικο κάστρο), ενώ στο Α. να διαμένουν Φράγκοι (Φράγκικο κάστρο). Το Ναύπλιο παραχωρείται ως φέουδο στον Όθωνα de la Roche, Δούκα των Αθηνών.
- Κτίζεται εγκάρσιο διαχωριστικό τείχος με πύργο στο μέσο περίπου της χερσονήσου και κατοικίες Φράγκων αρχόντων.
- Η Μαρία δ' Enguien, τελευταία κληρονόμος του οίκου «d' Enguien» παραχωρεί το Ναύπλιο στους Βενετούς.



Οικιστική εξέλιξη πόλης Ναυπλίου



ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΩΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΑΤΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
"ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ"

Α' ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ:
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2008-2009

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ
ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΙΚΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ ΣΤΗΝ
ΑΚΡΟΝΑΥΠΛΙΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ (ΑΚ.)
ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ
ΑΚΡΟΝΑΥΠΛΙΑΣ-ΚΑΤΩ ΠΟΛΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ
Ε: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1389-1540 & 1540-1686	ΑΚ 04
ΚΛΗΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ	1:3000

ΕΙΡΗΝΗ Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ
Αρχιτέκτων Μηχ. Ε.Μ.Π.

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ:
ΕΛΕΝΗ ΜΑΪΣΤΡΟΥ,
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ Ε.Μ.Π.
ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΜΑΛΟΥΚΟΣ,
ΕΠΙΚΟΥΡ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΠΑΤΡΩΝ
ΑΘΗΝΑ 2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2009

- ΔΙΑΧΡΟΝ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ**
- αρχαϊκό (πρώτο) κάστρο (μέχρι το 1986)
 - διαφραγή προς το κάστρο
 - γραμμή παραλίας
 - οικιστική φάση 1389-1686
 - προηγούμενη οικιστική φάση
 - Η. Νέο Κάστρο "Τόρον" (~ 1400)
 - Α. Νέα αμυντική γραμμή "Gambello" (1471-1479) εισαχθείσες βόρεια πύλεις
 - Β. Ενίσχυση ανατολικού τμήματος με αντηρίδες ελεύθερο τμήμα "ερήμης" (1477-1479)
 - Γ. Δυνάστη "νέος πύργος"
 - Δ. "δυσπείρασμα" ανατολικού τμήματος
 - Ε. Ηαυκιακό προπύργιο "Dartekane" (~1540)
 - ΣΤ. Τέληση και επέκταση Κ. πόλης (~1470-1502)
 - Ζ. Τέληση Αρσένιας Αγ. Θεοδώρου "Μπαρούζι"
 - Η. Κατοικίες Βενετών Δωροκλήτων
 - Β. Κατοικία Βενετού θρησκευτικού
 - α.ν. Αρχαίος νεκροί

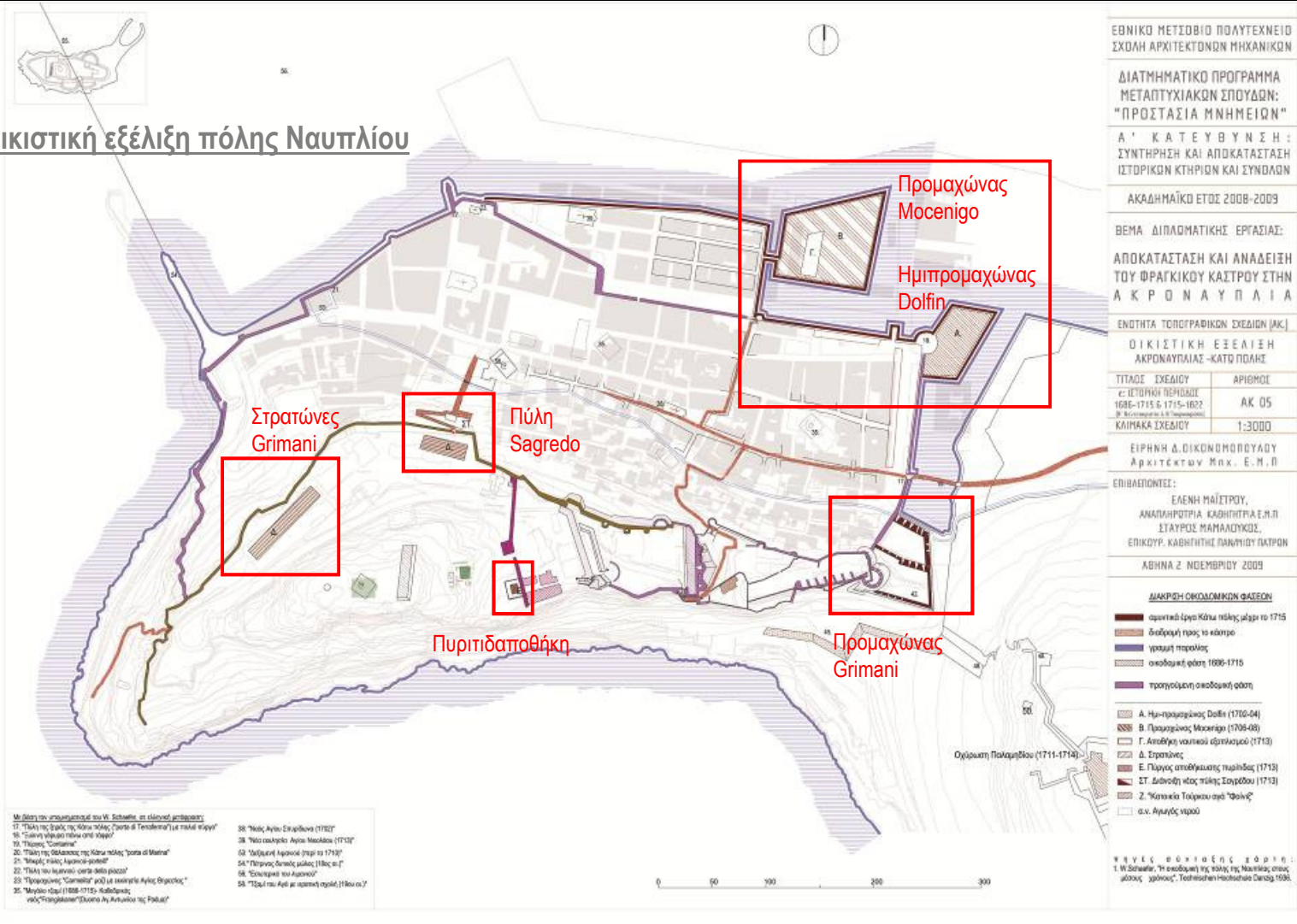
ΠΑΡΕΧΕΣ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΝ ΚΟΡΨΗ!
I. W. Schaefer, "Η οικιστική της πόλης της Ναυπλίας στους μέσους χρόνους", Topographische Hochschule Dessau 1938.

Α' Βενετοκρατία (1389-1540) & Α' Τουρκοκρατία (1540-1686):

- Κτίζεται νέο κάστρο («Τόρον») στα Α. του Φράγκικου κάστρου.
- Δημιουργείται νέα αμυντική γραμμή από τον μηχανικό «Gambello».
- Ενισχύεται το Α. τείχος με αντηρίδες. Κατασκευάζεται η Ν. πύλη, μετά το κλείσιμο της Α., επεμβάσεις για την αντιμετώπιση των πυροβόλων όπλων.
- Δημιουργείται και τειχίζεται η κάτω πόλη.



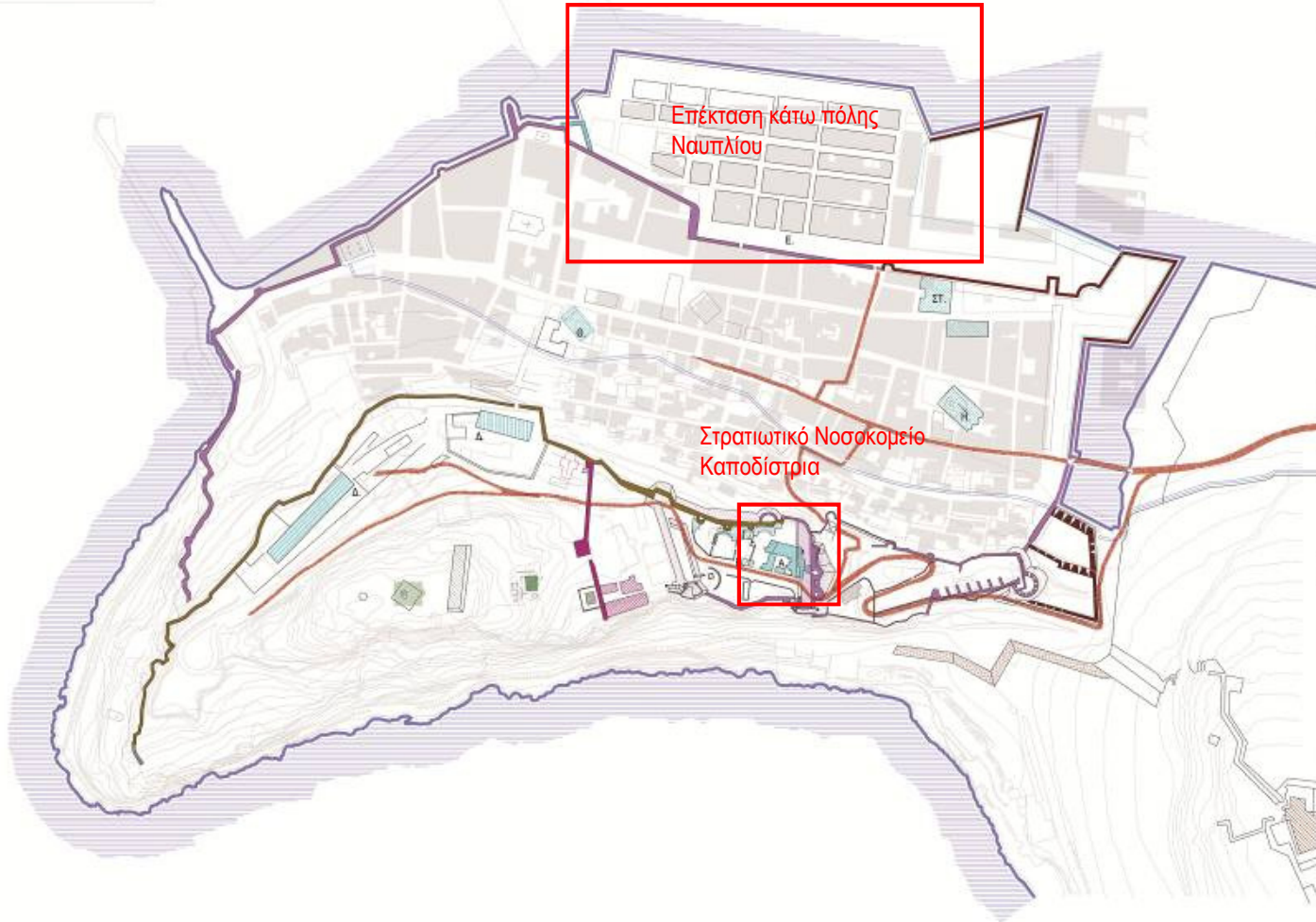
Οικιστική εξέλιξη πόλης Ναυπλίου



Β' Βενετοκρατία (1686-1715) & Β' Τουρκοκρατία (1715-1822):

- Κτίζεται ο προμαχώνας «Grimani», στα Α. του κάστρου Τορον.
 - Ανεγείρονται στρατώνες στα Δ. της χερσονήσου.
- Κτίζεται πυριτιδαποθήκη στο διαχωριστικό εγκάρσιο τείχος.
 - Διανοίγεται η νέα πύλη Sagredo.
- Επεκτείνονται οι οχυρώσεις της κάτω πόλης (ημιπρομαχώνας «Dolfin», προμαχώνας «Mocenigo»).





ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
"ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ"

Α' ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ:
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2008-2009

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ
ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΙΚΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ ΣΤΗΝ
Α Κ Ρ Ο Ν Α Υ Π Λ Ι Α

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ (ΑΚ.)
ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ
ΑΚΡΟΝΑΥΠΛΙΑΣ-ΚΑΤΟ ΠΟΛΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ
± ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1822-1884	ΑΚ 06
ΚΛΙΜΑΚΑ ΣΧΕΔΙΟΥ	1:3000

ΕΙΡΗΝΗ Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ
Αρχιτέκτων Μηχ. Ε.Μ.Π

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ:
ΕΛΕΝΗ ΜΑΪΣΤΡΟΥ,
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ Ε.Μ.Π
ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΜΑΛΟΥΚΟΣ,
ΕΠΙΚΟΥΡ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

ΑΘΗΝΑ 2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2009

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ

- κατόρθωση πύλων Κάτω πόλης 1867
- διαμόρφωση προς το κάστρο
- προσμή παραλίας
- οικοδομική φάση 1828-1884
- προηγούμενη οικοδομική φάση

- Α. Στρατιωτικό Νοσοκομείο Καποδίστρια
- Β. Ναύσκος Αγίων Αναργύρων (1829)
- Γ. Κατοικίες-βελώνια επί του Νοσοκομείου
- Δ. Στρατιωτικές Καποδίστρια
- Ε. Νέα επέκταση Κάτω πόλης (παλαιολογικός σφραγισμός Στ. Βούλγαρη)
- ΣΤ. Κατοικία του Καποδίστρια & μετέπειτα Οθώνα ("Τιαλόνια")
- Η. Μετροπολιτικός (Ναός Αγίου Γεωργίου)
- Θ: Η πρώτη Βουλή ("Βουλιακός"-1827)
- α.κ. Αρχαίος κενό

ΠΗΡΕΣ ΠΛΗΡΑΙΩΣΗΣ ΕΡΓΟΥ:
I. W. Schwanke: "Η οικοδομή της πόλης της Ναυπλίας στους αιώνες", "χρονός", Technische Hochschule Darmstadt 1996.

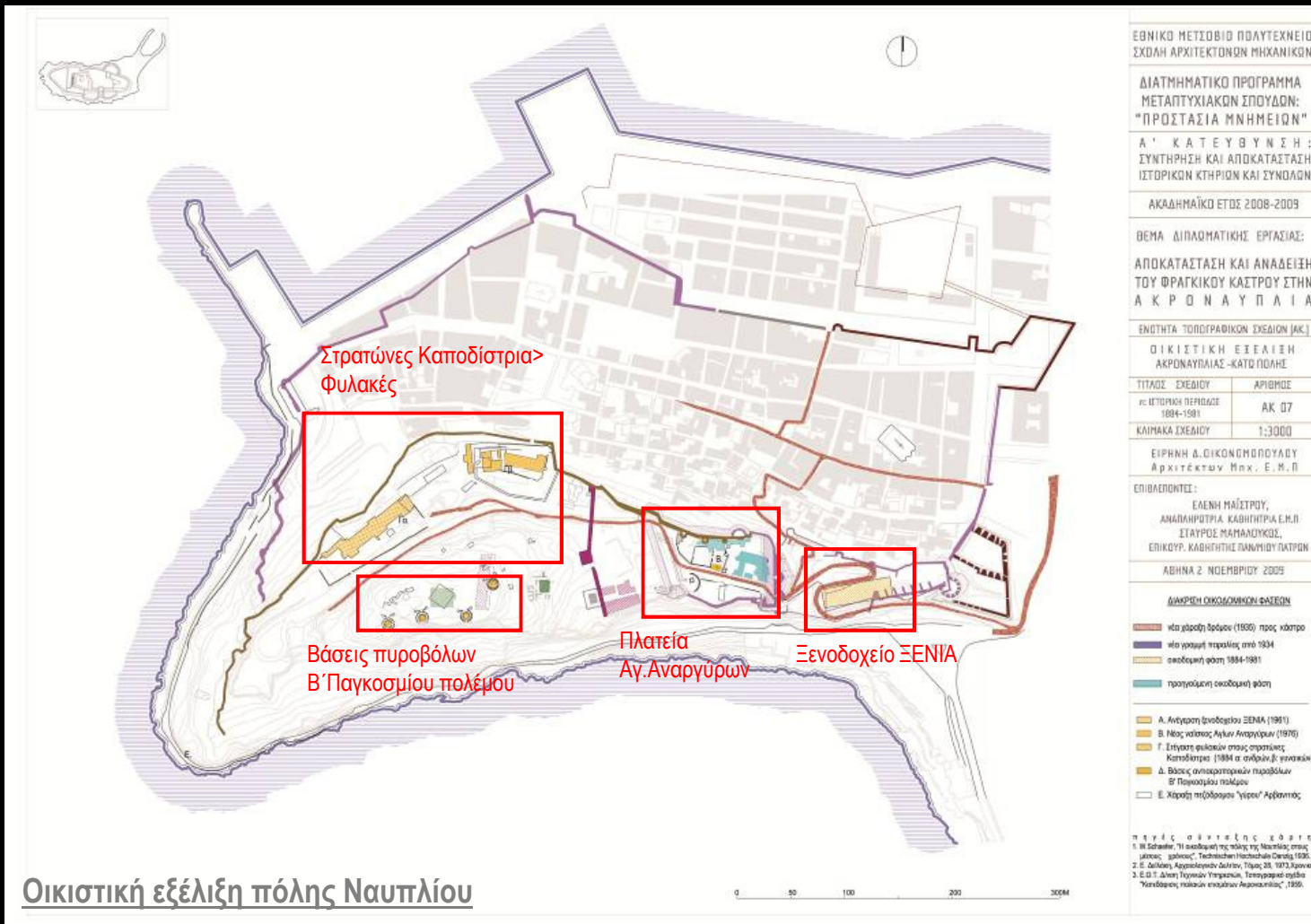
Οικιστική εξέλιξη πόλης Ναυπλίου



1822-1884:

- Ανεγίρεται Στρατιωτικό Νοσοκομείο (του Καποδίστρια), με το ναΐσκο των Αγίων Αναργύρων.
- Επεκτείνεται η κάτω πόλη με σχέδιο του Στ. Βούλγαρη.





1884 - σήμερα:

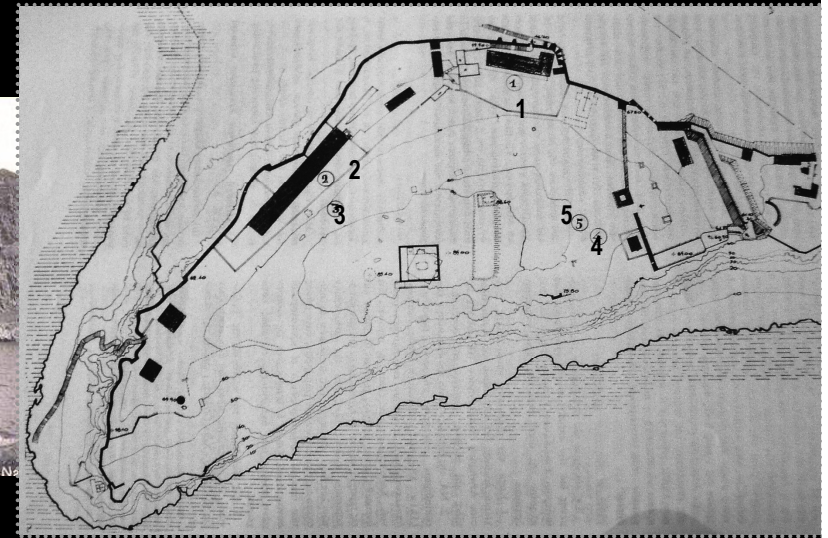
- Ανεγείρεται το ξενοδοχείο ΞΕΝΙΑ στην θέση του κάστρου Τορον.
- Μετατρέπονται οι στρατώνες «Grimani» και μετέπειτα στρατώνες του Ιππικού του Καποδίστρια σε φυλακές.
- Κατασκευάζονται βάσεις αντιαεροπορικών πυροβόλων Β' Παγκοσμίου πολέμου στην κορυφή της χερσονήσου.
 - Η Ακροναυπλία χαρακτηρίζεται «Τουριστικό Δημόσιο Κτήριο αρχαιολογικού χώρου».
 - Ανεγείρεται το ξενοδοχείο «Nafplia palace».
- Διαμορφώνεται μικρή πλατεία στην θέση Αγίων Αναργύρων από τον ΕΟΤ.



Οικιστική εξέλιξη πόλης Ναυπλίου



Γενική άποψη από τα Β. της χερσονήσου στα μέσα του 20αι. μετά την μετατροπή των στρατώνων Grimani, σε στρατώνες του Ιππικού του Καποδίστρια, αργότερα σε αθλητικές φυλακές και μεταγενέστερα σε γυναικείες και ανδρικές φυλακές που καταδαφίστηκαν το 1970. Αρχείο Χ.Αντωνιάδη



Αρχαιολογικόν Δελτίον 28 (1973) Χρονικά: «Τοπογραφικό σχεδιάγραμμα Ακροναυπλίας
1: Γυναικεία φυλακάι, 2: Ανδρικήα φυλακάι, 3.Πρανές Ακροναυπλίας, 4. Ανασκαφή κλιτύς, 5. Ναός Αγ.Θεοδώρων.



«Πρόγραμμα τουριστικής αξιοποίησης της περιοχής Παλαιού Φρουρίου Ακροναυπλίας»^[1] με καθαρισμό των «βασικών αρχών, των προσπελάσεων, των εγκαταστάσεων διανυκτέρευσης, εστίασης και διημέρευσης, αναψυχής και αθλοπαιδιών», μαζί με την διαμόρφωση του φρουρίου της νησίδας Μπούρτζι. Με βάση την ανωτέρω μελέτη, έγιναν η διαπλάτυνση του δρόμου και η κατασκευή κατακόρυφου σήραγγας για την λειτουργία τριών ανεληκυστήρων^[2]

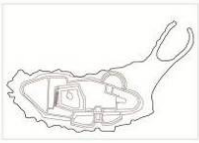


Ε. Δεϊλάκη, Α.Δ. Τόμος 28 (1973) Μέρος Β'1-Χρονικά, Αθήναι 1977:

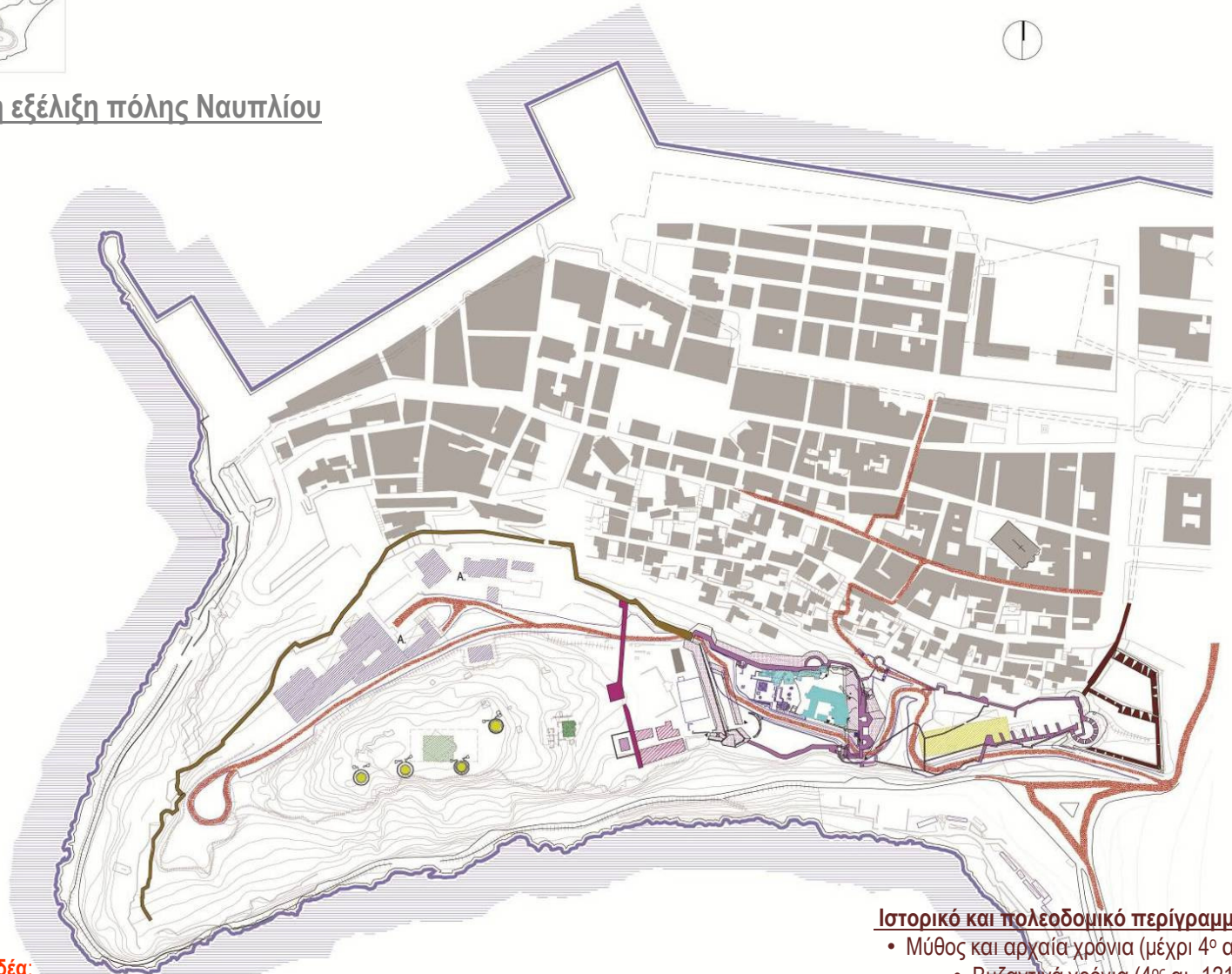
«εις την περιοχήν αυτήν, όπου επρόκειτο να ανεγερθεί πολυώροφον ξενοδοχείον, ήτο ορατόν το καλώς σωζόμενον εγκάρσιον τείχος, το παλαιότερον του 1300»,
Αρχείο Δ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Ναυπλίου, Βασιλείου της Ελλάδος, Εφορεία των Αρχαιοτήτων της Δ' Περιφέρειας, Έδρα Ναύπλιον, Θέμα Λόφος Ακροναυπλίας, Αριθμ. Πρωτ.1484/ 28-8-1968

«προσωπικώς έχω αρχίσει την συστηματικήν μελέτην των αρχαίων τειχών της Ακροναυπλίας. Η μελέτη συνοδεύεται και από δοκιμαστικές τομές... Κατόπιν των ανωτέρω δεν θα πρέπει να επιτραπή η παραχώρησις του ΕΟΤ του λόφου, εάν δεν προηγηθεί η ανασκαφική έρευνα...εάν τελικώς πραγματοποιηθεί ίνα από κοινού προέλθουν εις την αρχαιολογικήν και την τουριστικήν αξιοποίησιν του λόφου εκ παραλλήλου. Ευνόητον τυγχάνει αι ως άνω εργασίαι θα πρέπει να αρχίσουν από την αξιοποίησιν των ήδη υπάρχοντων κτηρίων και την έρευνα του υπεδάφους, ώστε να καθοριστούν αι καθαρώς αρχαιολογικάί ζώναι...».





Οικιστική εξέλιξη πόλης Ναυπλίου



ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
"ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ"

Α' ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ:
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2008-2009

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ
ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΙΚΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ ΣΤΗΝ
ΑΚΡΟΝΑΥΠΛΙΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΧΕΔΙΩΝ ΑΚ.

ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ
ΑΚΡΟΝΑΥΠΛΙΑΣ -ΚΑΤΩ ΠΟΛΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1981-2009	ΑΚ 08
ΚΛΙΜΑΚΑ ΣΧΕΔΙΟΥ	1:3000

ΕΙΡΗΝΗ Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ
Αρχιτέκτων Μηχ. Ε.Μ.Π

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ:

ΕΛΕΝΗ ΜΑΪΣΤΡΟΥ,
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ Ε.Μ.Π
ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΜΑΛΟΥΚΟΣ,
ΕΠΙΚΟΥΡ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

ΑΘΗΝΑ 2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2009

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ

- διαδρομή προς το κάστρο
- νέα γραμμή παραλίας από 1934
- οικοδομική φάση 1981-2009
- Α. Ανέγερση ξνοδοχείου "Nefria palas" (1981)
- Β. Διαμόρφωση πλατείας Αγ. Αναργύρων από Ε.Ο.Τ.
- προηγούμενες οικοδομικές φάσεις
- αρχαίος ναός Ποσειδώνια μέχρι τον 4ο αι.μ.Χ
- οικοδομική φάση 4ος αι.μ.Χ-1212
- οικοδομική φάση 1212-1389
- οικοδομική φάση 1389-1686
- οικοδομική φάση 1686-1715
- οικοδομική φάση 1715-1884
- οικοδομική φάση 1884-1981

πηγές συνταξίας χάρτη:
1. W. Schaefer, "Η οικοδομική της πόλης της Ναυπλίας στους μύσους χρόνους", Technische Hochschule Danzig, 1936.
2. Ε. Δελιάκη, Αρχαιολογικών Δελτίων, Τόμος 28, 1973.Χρονικά.
3. Ε.Ο.Τ. Δίπλη Τεχνικών Υπηρεσιών, Τοπογραφικό σχέδιο "Κατασκευής παλαιών κτισμάτων Ακροναυπλίας", 1959.
4. ΥΠΕΧΩΔΕ, Δίπλη Καταγραφών των Μνημείων σπουδαίας φειγοραμετρική, Φωτοαπλμία 1982. Σύνταξη σχεδίου 1985

Κεντρική ιδέα:

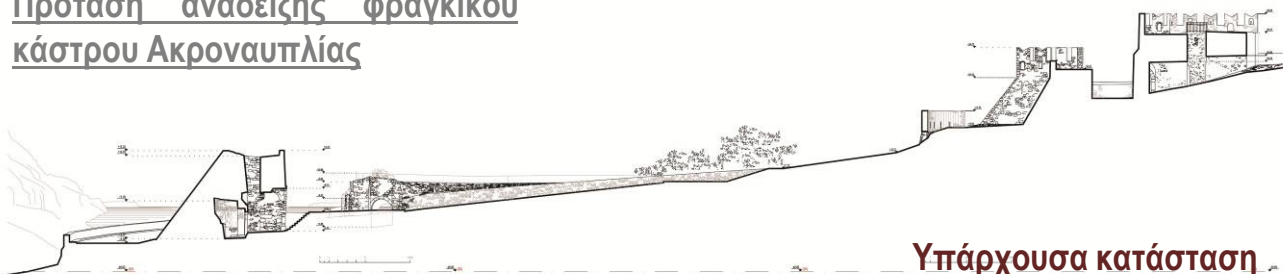
- Η έννοια του «περάσματος» – κίνησης,
- Η μεγάλη και μικρή κλίμακα (μελέτη ανάδειξης συνόλου – μελέτη αποκατάστασης ανατολικής πύλης, αντίστοιχα),
- Η ανάγκη ενότητας των κατακερματισμένων κτισμάτων οχρωματικής αρχιτεκτονικής της πόλης του Ναυπλίου.

Ιστορικό και πολεοδομικό περίγραμμα:

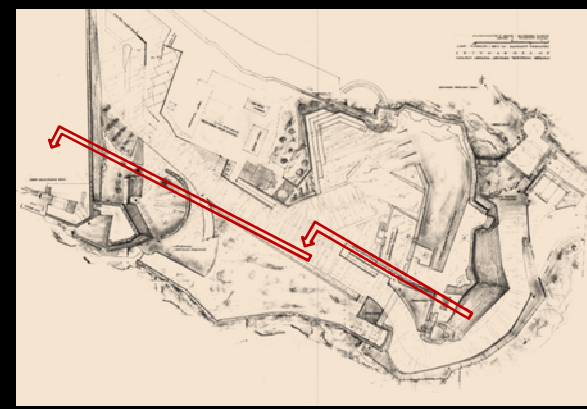
- Μύθος και αρχαία χρόνια (μέχρι 4^ο αι.)
- Βυζαντινά χρόνια (4^{ος} αι.-1212)
- Φραγκοκρατία (1212-1389)
- Α' Βενετοκρατία (1389-1540) - Α' Τουρκοκρατία (1540-1686)
- Β' Βενετοκρατία (1686-1715) - Β' Τουρκοκρατία (1715-1822)
- Ελληνική Επανάσταση ως σήμερα



Πρόταση ανάδειξης φράγγικου κάστρου Ακροναυπλίας



Υπάρχουσα κατάσταση



Στόχοι και αρχές πρότασης:

- η ανάδειξη της υποβαθμισμένης ιστορικής & αρχαιολογικής αξίας
- η αντιμετώπιση των δομικών & οικοδομικών προβλημάτων των μνημείων
- η λειτουργική αξιοποίηση των μνημείων ως επισκέψιμοι χώροι
- η αισθητική αναβάθμιση



Πρόταση

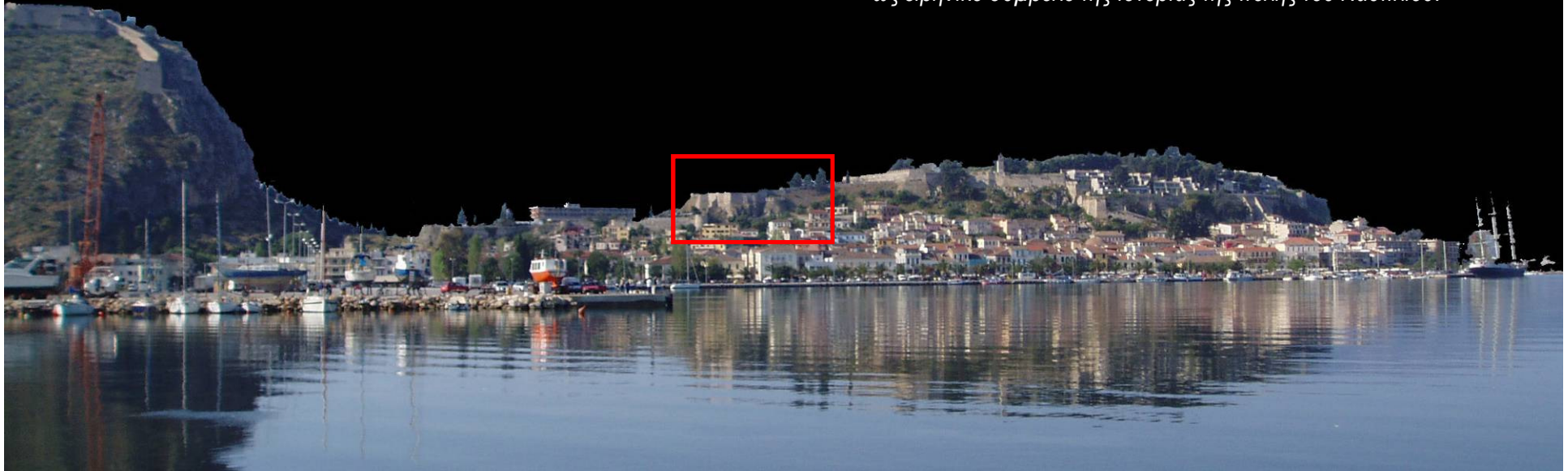
- Η διατήρηση της αυθεντικότητας των μνημείων, μέσω της συντήρησης των αρχιτεκτονικών τους στοιχείων
- Ο σεβασμός των ιστορικών φάσεων των μνημείων, μέσω της αναγνωσιμότητας αυτών
- Η διατήρηση του εικαστικού μέρους της εμπειρίας περιήγησης στον αρχαιολογικό χώρο, καλύπτοντας το αίτημα της διδακτικότητας.



- Δημιουργία αρχαιολογικού περιπάτου στα ίχνη της ενετικής διαδρομής
- Συντήρηση τοιχοποιίας από αργολιθοδομή και πλίνθους ενετικών αντηρίδων – τοπικά και περιμετρικά της αντηρίδας : ταπείνωση στάθμης δρόμου.
- Αποξήλωση κλίμακας καθόδου Α. «πύλης ειρήνης» –δημιουργία διευρυμένου χώρου ενοποίησής της με την «νότια πύλη».
- Διατήρηση λειψάνων αρχικών τοιχογραφημένων επιχρισμάτων του εξωτερικού τμήματος της «πύλης της ειρήνης», βάσει φωτογραφιών W.Schaefer και 25ης Ε.Βυζαντινών Αρχαιοτήτων
- Τοποθέτηση προστατευτικού στεγάστρου οπαίου διαβατικού



Το κάστρο της Ακροναυπλίας, ως «πολεμική μηχανή» άλλων εποχών ζει σήμερα στην απομόνωση, αποπνέοντας ηρεμία και περιμένοντας να ανακτήσει το παλιό του γόητρο, όχι όμως ως μέσον πολέμου, αλλά ως ειρηνικό σύμβολο της ιστορίας της πόλης του Ναυπλίου.



Επιγραμματικά για την καστροπολιτεία της Ακροναυπλίας:

- μοναδικός πυρήνας οργάνωσης και ανάπτυξης της πόλης μέχρι την Α΄ Βενετοκρατία,
- μετατροπή σε στρατιωτικό κέντρο και μετέπειτα εγκατάσταση σε αυτήν φυλακών,
- με συνέπεια την απομόνωση από την κάτω πόλη
- τουριστική «αξιοποίηση» με την ανέγερση ξενοδοχειακών συγκροτημάτων
- εγκατάλειψη και υποβάθμιση του ιστορικού χώρου.

Σήμερα :

Η ανάγκη για συντήρηση και αποκατάσταση, αφορμή για ανάπτυξη πρωτοβουλιών ανάδειξης των κάστρων της Ακροναυπλίας, με σύγχρονες μεθόδους αρχιτεκτονικών επεμβάσεων, ως μέσο για **απόκτηση βιωματικής εμπειρίας** και **γνώσης του παρελθόντος**.



Θαλασσινό τοπίο, Ναύπλιο_Τέμπερα σε χαρτί, Δ. Κ. Οικονομόπουλος ~1954-1955



Ενδεικτική βιβλιογραφία

Αθανασούλης - Τσεκές 2001 = Δ. Αθανασούλης, Γ. Τσεκές, «Ενετοί και Ιωαννίτες ιππότες - Δίκτυα οχυρωματικής αρχιτεκτονικής», Πειραματική ενέργεια Archi-med, Αθήνα 2001.

Δειλάκη 1973 = Ε. Δειλάκη, «Ακροναυπλία», Αρχαιολογικόν Δελτίον 28 (1973) Β1-Χρονικά, 87-90.

Καρούζου 1979 = Σ. Καρούζου, «Το Ναύπλιο», Αθήνα 1979.

Κυριακίδη - Μαλικούτη 1984 = Κ. Κυριακίδη, Τ. Μαλικούτη, «Ναύπλιο: Αναγνώριση και ανάλυση του ιστορικού κέντρου», Διάλεξη & Διπλωματική εργασία, Καθηγητής Δ.Ζήβας, Βοηθός Μ. Καρδαμίτση-Αδάμη, Ε.Μ.Π. Δημοσιεύσεις Εργασιών Αθήνα 1984.

Λαζαρίδης 1973 = Π. Λαζαρίδης, «Ανασκαφή εις Ακροναυπλίαν», Αρχαιολογικόν Δελτίον 28 (1973) Β1-Χρονικά, 230-234

Λαμπρυνίδης 1950 = Μ. Γ. Λαμπρυνίδης, «Η Ναυπλία από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι των καθ' ημάς», Ναύπλιον 1950- α' έκδ. 1898.

Λιανός 1997 = Ν. Λιανός, «Οι τελευταίες οχυρωματικές επεμβάσεις στην Ακροναυπλία κατά την Β' Ενετοκρατία», Ημερίδα 8-2-1997, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη με θέμα «Τεχνογνωσία στην Λατινοκρατούμενη Ελλάδα», Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ.

Παυσανίας = Παυσανίου Ελλάδος Περιήγησις. Κορινθιακά-Λακωνικά, επιμ. Ν. Δ. Παπαχατζής, Αθήνα 1963.

Πρωτονοταρίου - Δειλάκη 1971 = Ευ. Πρωτονοταρίου - Δειλάκη, «Ακροναυπλία», Αρχαιολογικόν Δελτίον 26 (1971) Β1-Χρονικά, 83-84.

Σπαθάρη 2000 = Ε. Σπαθάρη, «Ναύπλιο-Παλαμήδι», Εκδ. Έσπερος, Αθήνα 2000.

Στεφάνου 1977 = Ι. Στεφάνου, «Σημειολογική διερεύνηση του χαρακτήρα της ιστορικής πόλης. Εφαρμογή στο Ναύπλιο», Αθήνα 1977, ΕΜΠ.

Τσιτιμάκη 1995 = Μ. Τσιτιμάκη, «Κάστρα και οχυρώσεις. Τα εντυπωσιακά φρούρια της Ακροναυπλίας, του Παλαμηδιού και το οχυρό-νησί Μπούρτζι», Το ιστορικό Ναύπλιο, Η Καθημερινή. Επτά Ημέρες, 12 Νοεμβρίου 1995, 8-11.

Φιλιππίδης 1975 = Δ. Φιλιππίδης, «Ακροναυπλία: Η κορώνα του Ναυπλίου», Αρχιτεκτονικά Θέματα 9 (1975) 216.

Φωτόπουλος 2004 = Γ. Φωτόπουλος, «Το Ναύπλιο στα ευρωπαϊκά περιηγητικά χαρακτηριστικά 16^{ος}-19^{ος} αιώνας», Εθνική Πινακοθήκη & Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου, Παράρτημα Ναυπλίου, Αθήνα 2004.

Bouras 2001 = Ch.Bouras, «The impact of Frankish Architecture on Thirteenth-Century Byzantine Architecture», edited by E.Laiou, R.P.Mottahedeh, The Crusades from the Perspective of Byzantium and the Muslim World, Dumbarton Oaks Research Library & Collection, Washington, D.C. 2001.

Kevin 1953 = A. Kevin, «Castles of the Morea: Nauplia», American School of Classical Studies of Athens, Princeton, N.Jersey 1953.

Gerola 1973 = G. Gerola, «La fortificazioni di Napoli di Romania», Annuario della Regia Scuola Archeologica di Atene, XIII-XIV, 1930-1.

Schaefer 1944 = W. Schaefer, «Baugeschichte der Stadt Nauplia im Mittelalter», Technischen Hochschule Danzig, 18 Juni 1936, Univ. Berlin 1944.

Schaefer 1959 = W. Schaefer, «Neue Ausgrabungen im Nahen Osten Mittelmeerraum» in Xanten vom 19 bis 23 Mai 1959, 20.

Schaefer 1961 = W. Schaefer, «Neue Untersuchungen über die Baugeschichte Nauplias im Mittelalter», Archäologischer Anzeiger 76 (1961).

Themelis 1957 = P. Themelis, «Nauplie», Edit. Hannibal, Athenes 1957.

Wright 2000 = Diana Wright, «Late-Fifteenth-Century Nauplion. Topography, Walls, and Boundaries», Θησαυρίσματα 30 (2000) 163-187.

